

Туристичний герб Заріченського району

Герб Заріченського району

Вузькоколійна залізниця Антонівка – Зарічне

Вузькоколійна залізниця Антонівка – Зарічне знаходиться у Володимирецькому та Заріченському районах, на північному заході Рівненської області. «Поїздок», «кукушка», «вузька» - так називає її місцеве населення. Вона – одна з найдовших вузькоколіїних залізниць серед тих, що нині існують в Європі. Від станції «Антонівка» до станції «Зарічне» відстань 106 кілометрів. Незвична вона й тим, що є однією з небагатьох вузькоколіїнок, які збереглися до нашого часу і функціонують досі. Особливий інтерес становить також її маршрут – лісиста і заболочена територія Західного Полісся, де знаходиться кілька заказників державного й місцевого значення, частина Рівненського природного заповідника, де охороняються озера, болотні масиви, що характерні для цієї місцевості. Нарешті, населені пункти, які обслуговує «поїздок», мають давню історію і подекуди зберігають традиційний устрій життя.

Вважається, що вузькоколіїнка була побудована в 1985 році, коли територія Волині й Полісся входила до складу російської імперії. За іншими даними, залізницю збудували на початку Першої світової війни, що було зумовлене її промисловим і стратегічним значенням, адже неподалік в 1915 – 1916 рр. проходила лінія російсько-австрійського фронту. У роки Другої світової війни колія була зруйнована, перші її ділянки відновлено в 1946 році. Лінія набула сучасного вигляду в 1968 році, коли проклали ділянку до райцентру Зарічне. У 70 – 80 роки ХХ ст. паровози були замінені тепловозами, а старі пасажирські вагони – на нові.

Вантажні перевезення на вузькоколіїнці припинилися під час економічної кризи 1990-х років. Деякий час вважали, що вона буде закрыта як збиткова. Нині потяг використовується як пасажирський і є важливим засобом зв'язку для жителів багатьох поліських сіл із районними центрами. Головна станція лінії – Антонівка. Антонівське депо є філією Ковельського, а сама вузькоколіїнка належить Львівській залізниці. Поїзд складається із двох, а інколи – чотирьох вагонів. Для регулювання руху застосовується електрострижнева система.

Рухаючись зі швидкістю 26-55 км за годину, потяг робить 19 зупинок. Найбільші станції на колії – Володимирець, Біла, Острівськ, Зарічне. Відстань від Антонівки до Зарічного «поїздок» долає за 4 години. Завдяки старанному догляду станційних працівників, колія підтримується в робочому стані. З вікна потяга постійно можна бачити кілька ремонтних бригад.

Персонал і пасажери до дороги ставляться з повагою, а до приїжджих – досить доброзичливо. Найбільше пасажирів - у середу, так як у цей день у Зарічному відбувається базар. У вихідні дні багато людей їдуть у гості до рідні або на храмові свята в сусідні села. Зустрічають своїх, під'їжджаючи до «поїздка» на підводі, запряженій кінем. У буденні дні найчисельніші пасажери – школярі, які після закінчення навчання роз'їжджаються по сусідніх селах, а подорожні або туристи трапляються тут нечасто.

Крім самої вузькоколійки надзвичайно цікавим є природний ландшафт, який вона перетинає. Природа Поліської низовини тут представлена повною мірою – «поїздок» занурюється в соснові й мішані ліси. Колія перетинає пасма піщаних дюн, порослих сосновими борами. За дюнами тягнуться болота, які з весни і до кінця літа вкриті різнотрав'ям. Чимало дерев'яних мостів на колії прокладені над численними струмками й невеликими річками. Найбільші річки – Стир, Прип'ять, Стохід. Також цей край багатий на озера, найбільші з яких – Біле, Нобель, Острівське. Чимало є лісових озер – Велике, Середнє, Хоромне, Чорне. Великі болотні масиви – Морочне, Коза-Березина. Звісно, за останні століття природний ландшафт Полісся суттєво змінився: вирізано лісові пущі з віковими деревами, осушено болота. Тому природні ділянки, які не були повністю знищені, нині охороняються. «Поїздок» на своєму шляху перетинає ботанічний заказник Хиноцький (частина болота Морочне), гідрологічний заказник Острівський (лісові озера Велике, Середнє та Хоромне). Неповдалік від залізниці знаходиться частина Рівненського природного заповідника, в якому охороняються озеро Біле та заболочена долина річки Коза-Березина. Поблизу Зарічного знаходиться заказник Вичівський (частина болота Морочне), гідрологічний заказник Дібрівський (озера Чорне й Біле між селами Дібрівськ і Вовчиці) та Регіональний ландшафтний парк «Прип'ять - Стохід» у межиріччі Прип'яті та Стоходу.

Більшість населених пунктів краю відомі за письмовими згадками з XVI – XVII століть. Науковці вважають, що ця територія є частиною прабатьківщини слов'ян. Історично територія сучасних Володимирецького і Заріченського районів у давнину входила до складу Галицько-Волинського та Турово-Пінського князівств. З XIV ст. вона перебувала в складі Великого князівства Литовського та Речі Посполитої. У XIX ст. була розділена між Волинською та Мінською губерніями Російської імперії, а з 1921 р. – між Пінським повітом Поліського воєводства та Володимирецьким повітом Волинського воєводства в складі Польщі.

Населені пункти розташовані здебільшого вздовж самої вузькоколійки. Це – Воронки, Луко, Біле, Млинок, Борове, Перекалля, Острівськ, Локниця, Морочне, Зарічне. До сіл Річиця, Кухче, Задовже, Заозір'я, Нобель, Омит, Дубчиці, Коморе, Мутвиця, Серники, Вичівка можна потрапити з Острівська, Морочного або Зарічного.

Неодмінним елементом сільського краєвиду цієї частини Полісся є придорожні «обрічні хрести» і колодязі-журавлі. Досі на деревах можна побачити вулики-колоди, котрі як і сотні років тому, поліські бджолярі видовбували із зрубаних соснових стовбурів. За селом, а інколи в центрі села, поблизу храму зустрічаємо острівці високих вікових дерев – характерну ознаку давніх кладовищ, які є також пам'ятками народної культури. Тут можемо побачити архаїчні форми надгробків, традиція встановлення яких сягає дохристиянської доби.

Частина мешканців краю, як і колись, працює на сезонних роботах, а способи господарювання залишаються майже такими, як були раніше – земля ореться плугом і конем. З річок і озер добувають рибу, використовуючи традиційні рибальські пристрої. Ліс дає матеріал для будівництва та опалювання. Все це – найважливіші складові

тутешнього життя. У деяких селах господині досі зберігають ткацькі верстати і, хоча вже не сіють льону, тчуть з купованих бавовняних ниток. Місцеві люди досить гостинні і привітні. За давнім звичаєм, у кожній хаті колись на столі лежав свіжий хліб для подорожнього.

Дороги між селами вкриті переважно бруківкою. Лісові і польові – піщані, мало придатні для руху авто, тому основний транспорт тут (крім вузькоколійки) – кінь, запряжений у віз, хоча тепер майже у кожен населений пункт цих районів можна дістатися маршрутним таксі з Рівного.

Більшість нинішніх городян уявляє собі Полісся як таємничий край з «незайманими пралісами і озерами». Розповідають про загублені села, в яких живуть «добрі і завжди усміхнені люди», котрі готові зустріти обіймами кожного, хто втомився від гомону міського життя. Чи відповідає цей образ дійсності? Здається, що й тут ми не знайдемо «втрачений рай», не втечемо від самих себе, не побачимо екзотичних краєвидів, але кожен, хто побуває тут, запам'ятає цей край як один з найцікавіших у Східній Європі. Його екзотика – у аскетичному, суворому краєвиді та невибагливих умовах господарювання, які за кілька століть мало змінилися. Вузькоколійці, котра є головним героєм фотоальбому, справді пощастило з маршрутом – зливаючись з природним і культурним середовищем цього краю, вона для багатьох стала символом сучасного Полісся.

Дерев'яний міст через р. Стир в с. Млинок

Вікова сосна в с. Морочно

Вузькокоїльний маршрут

Одне із озер в с. Острівськ.

Церква Святої Великомучениці Параскеви освячена в 1815р. в с. Морочно